

Hvordan boede oldefar?

- Hvor kan man finde oplysninger om forfædrenes boliger og deres indretning?
- Hvad er et matrikelnummer?
 - Hvordan finder jeg det?
 - Hvad kan det bruges til?

12-01-2021 Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk 2 / 48

Hvordan boede oldefar?

- Løsøre, ind- og udbo
- Bygninger
 - Måles i fag og alen
- Ejendomme, jordlodder
 - Måles i kvadrat-alen og hartkorn

12-01-2021 Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk 3 / 48

Arkivalier

- Skifter, auktionsprotokoller, løsøreforsikringer, løsøre pant
- **Brandforsikringsarkiver, kreditforeningsarkiver**
- Fæsteprotokoller, realregister, skøde- og panteprotokoller

12-01-2021 Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk 4 / 48

Branden i Valby, 23-07-1865

12-01-2021 Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk 5 / 48

Da den røde hane galed i Valby

- Da den røde hane galed
 - <https://valbylokalhistorie.dk/boeger/>
- Illustreret Tidende
 - http://img.kb.dk/iti/06/pdf/iti_06_0357.pdf

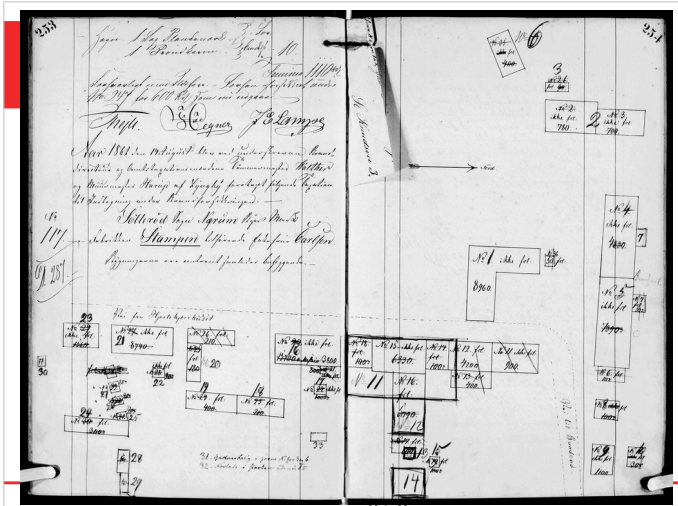
12-01-2021 Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk 6 / 48

Hvad får vi at vide i brandforsikringsarkivalierne?

- Hver bygnings
 - Ejer og bruger
 - Værdi, taksation
 - Beskrivelse af bygningerne
 - Eventuelt matrikelnummer

Beskrivelse af bygningerne

- Anvendelse
 - Stuehus, udlænger, vaskehus m.v.
- Beliggenhed
 - Øst-vest, nord-syd,
 - Fritliggende eller sammenbyggede
 - Eventuelt med skitser
- Beskaffenhed
 - Bindingsværk eller grundmur, Stråtag eller tegl
- Størrelse
 - Antal fag i længden og antal alen i bredden
- Indretning
 - Antal rum, lofter, træ- eller stengulve, bemaling

Brandforsikringselskaber

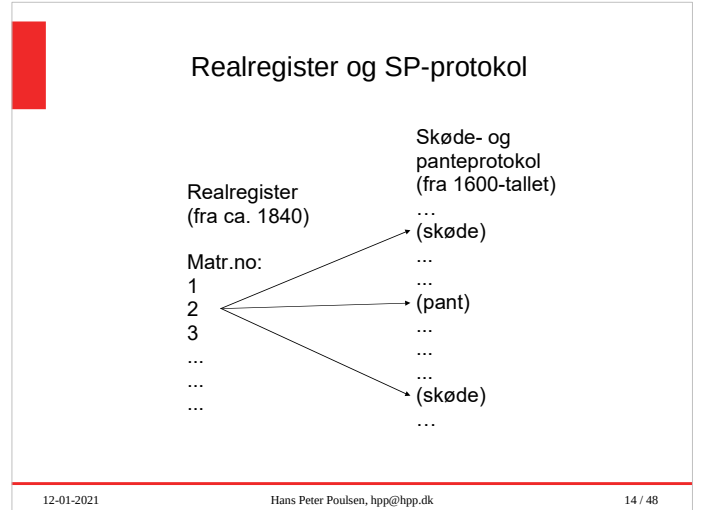
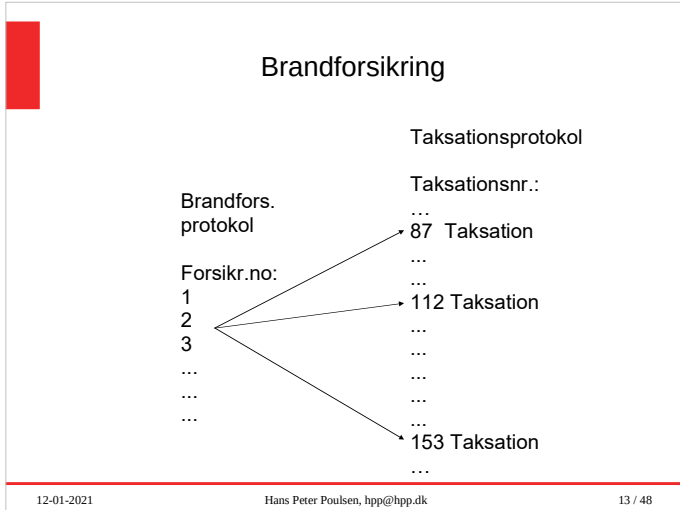
- Københavns brandforsikring
 - Fra 1731 (efter Københavns brand i 1728)
 - Forstæderne, uden for voldene, var indtil 1889 landdistrikt
- Købstædernes almindelige brandforsikring
 - Fra 1761
- Den almindelige brandforsikring for landbygninger
 - Fra 1792 til 1872
- Sønderjylland
 - Fra midten af 1700-tallet

Brandforsikring for landbygninger

- Fra 1792 til 1800
 - Løse taksationsforretninger
- Fra 1800 til 1858
 - Forsikringsprotokol
 - Taksationsprotokol
- Begyndende liberalisering omkring 1850
- Mellem 1858 og 1872
 - Forsikringsprotokol
 - Branddirektørens taksationsprotokol (Amtstaksationsprotokol)
 - Sognetaksationsprotokol
- Efter 1872
 - Private forsikringselskaber

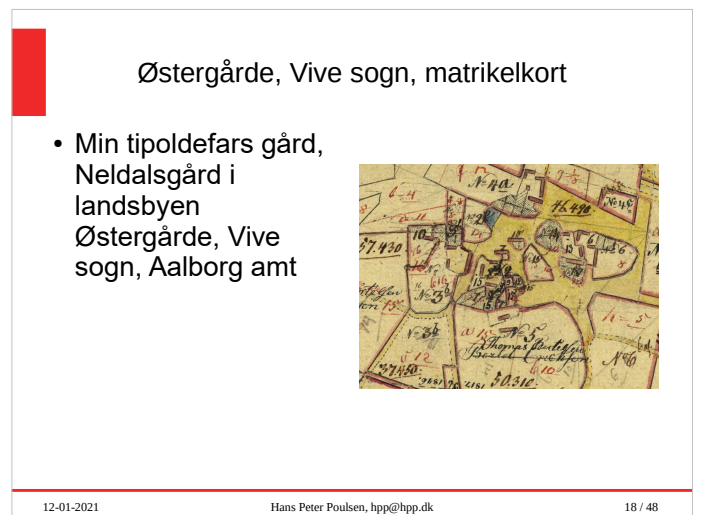
Protokoller

- Forsikringsprotokollen
 - Anlagt herredsvis
 - Register til taksationsprotokollen
 - Sammariske oplysninger
 - Forsikringsnummer
 - Hovednummer
 - Binummer
- Taksationsprotokoller
 - Anlagt herredsvis eller som sogneprotokoller
 - Detaljerede oplysninger om hver taksation
 - Taksationsnummer

- ### Øvrige protokoller
- Sognetaksationsprotokoller, fra 1858
 - Pr. branddistrikt
 - Brandskadevurderingsprotokol
 - Pr. branddistrikt
 - Brandforhørsprotokol
 - Branddistrikt eller politi
 - Visitationsprotokoller
 - Pr. herred

- ### Eksempel 1
- Min tipoldefars gård, Neldalsgård i landsbyen Østergårde, Vive sogn, Aalborg amt

Brandforsikringsprotokol, Vive sogn, Østergårde by

Nive Sogn		Nive Sogn	
176	1	176	1
185	1	185	1
206	1	206	1
417	1	417	1
688	1	688	1

Brandforsikringsprotokol, Vive sogn, Østergårde by

176	1	176	1
185	1	185	1
206	1	206	1
417	1	417	1
688	1	688	1

Brandforsikringsprotokol, Vive sogn, Østergårde

176	1	176	1
185	1	185	1
206	1	206	1
417	1	417	1
688	1	688	1

Taksationsprotokol, Vive sogn, Østergårde by 1801-1827

176	1	176	1
185	1	185	1
206	1	206	1
417	1	417	1
688	1	688	1

Taksationsprotokol, Vive sogn, Østergårde by Nr. 3, 14. april 1801

176	1	176	1
185	1	185	1
206	1	206	1
417	1	417	1
688	1	688	1

Taksationsprotokol, Vive sogn, Østergårde by Nr. 3, 14. april 1801

176	1	176	1
185	1	185	1
206	1	206	1
417	1	417	1
688	1	688	1

Taksationsprotokol, 16. december 1844

Handwritten tax assessment document from 16 December 1844, detailing property details and tax amounts in Rdl and Søl.

12-01-

48

Taksationsprotokol, 16. december 1844

Handwritten tax assessment document from 16 December 1844, detailing property details and tax amounts in Rdl and Søl.

Taksationsprotokol, 16. december 1844

1, Hno 88 Bno 3 En Gaard i Østergaarde By, som eies af Ane Kirstine Thomasdatter. Littr a, Stuehuset i Nord, totalt afbrændt, forsikkret for 260 Rdl. Littr b det østre Huus ligesaa --- " --- 220 Rdl. Tilsammen 480 Rdl. der fandtes endvidere en Brandtomt i Gaardens vestre Side, men den der forhen staaende afbrændte Bygning fandtes ikke brandforsikkret. Tømmeret af de afbrændte Bygninger fandtes paa nogle faae, meget smaae og forbrændte værdiløse Stykker nær, aldeles forteret af Ilden, og nogle paa Tomten alligende Muursteensstumper vare saa skjøre, at man ikke fandt at kunne tillægge dem nogen Værdi. Pladerne af Bilæggerovnen bleve taxerede til 8 Rdl og en gammel Grubekjedel blev taxeret til 6 Rdl, tilsammen 14 altsaa Skaden 466 Rdl Søl. Gaardeier Thomas Berthelsen af Østergaarde By erklærede paa sin datter Eierindens Vegne at hun modtog Rudera for Taxationssummen.

Taksationsprotokol, 14. juli 1845

Handwritten tax assessment document from 14 July 1845, detailing property details and tax amounts in Rdl and Søl.

12-01-2021

Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk

28 / 48

Taksationsprotokol, 14. juli 1845

Hvd No 88 BiNr 3 En Gaard i Østergaarde, Ane Kirstine Thomasdatter Eierin[de] a, Stuehuset, sønder, øster og vester, 10 Fag 9/16 Alen bred, Fyrretømmer, lægget, men ei videre færdigt, taxeret til 120 Rdl Sdl, fors: for 120 b, det vestre Huus, sønder og nord, 10 Fag 8 1/2 Alen bredt, Fyrretømmer, lægget, men ei videre færdigt, taxeret til 120 Rdl Sdl, forsikkret for 120 c, det nordre Huus ≠ a, 10 Fag 8 1/2 Alen bredt, Fyrretømmer, lægget, men ei videre færdigt, taxeret til 120 Rdl Sedler, fors: for 120 Forsvarlig mod Ildsfare som ubeboet. Ei forhen forsikkret. Brandredskaberne tilstedede. 360

Taksationsprotokol, 1. December 1845

Handwritten tax assessment document from 1 December 1845, detailing property details and tax amounts in Rdl and Søl.

12-01-2021

Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk

29 / 48

12-01-2021

Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk

30 / 48

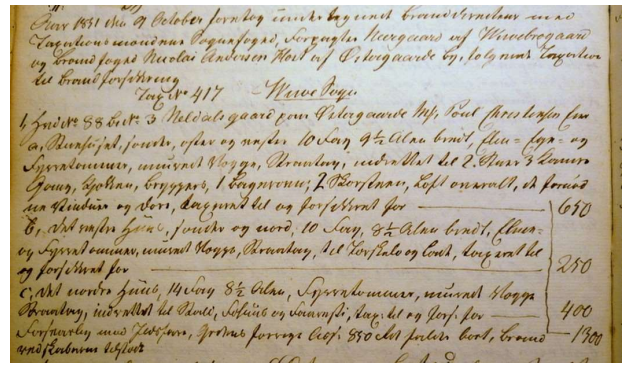
Taksationsprotokol, 1. December 1845

Den 1ste Decbr 1845

Neldalsgaard kaldet
 1, Hvd No 88 Bi No 3 En Gaard i Østergaarde, V Ane Kirstine Thomasdatter Eierinde
 a, Stuehuset, sønder, øster og vester, 10 Fag 9½ Alen bredt, Elm- Ege- og Fyrretømmer, murede Vægge, Straatag, afdeelt til Storstue og Gang, samt tildeels Kjøkken og Bryggers med 2 Skorstene, men Kjøkken Skorstenen fattes Bageovnen, Gruben og Kakkelovnene, hvortil de fornødne Aabninger findes i samme.
 Loft over Storstuen og Gangen, de fornødne Vinduer, men ei videre færdig. I denne Tilstand blev bygningen taxeret til 350 Rdl og forsikkret for 350
 b, det vestre Huus, sønder og nord, 10 Fag 8½ Alen bredt, Elm og Fyrretømmer, murede Vægge, Straatag, indrettet til Loc og Lade, taxeret til 260 Rdl Sedler og forsikkret for 260
 c, det nordre Huus, 10 Fag 8½ Alen bredt, Fyrretømmer, murede Vægge, Straatag, indrettet til Stald Fæhuus og Faaresti, taxeret til 240 Rdl Sdl, forsikkret for 240
 Forsvarlig mod Ildsfare som ubeboet, Brandredskaberne tilstæde
 Gaardens forrige Ass: 360 Rdl falder bort. 850

Den 1ste Decbr 1845

Taksationsprotokol, 9. Oktober 1851

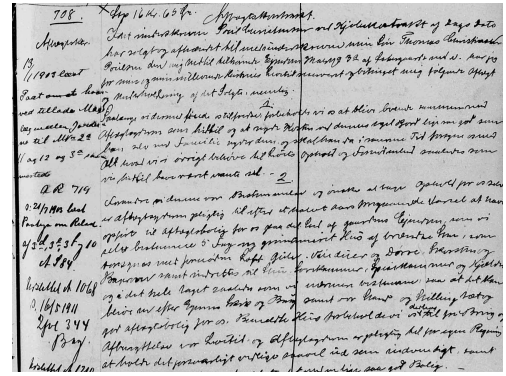

Taksationsprotokol, 9. Oktober 1851

Den 9de Octbr 1851

1, Hvd No 88 Bi No 3 Neldalsgaard paa Østergaarde Mk, **Poul Christensen Eier**
 a, Stuehuset, sønder, øster og vester 10 Fag 9½ Alen bredt, Elm-, Ege- og Fyrretømmer, murede Vægge, Straatag, indrettet til 2 Stuer 3 Kamre Gang, Kjøkken, Bryggers, 1 Bagerovn, 2 Skorstene, Loft overalt, de fornødne Vinduer og Døre, taxeret til og forsikkret for 650
 b, det vestre Huus, sønder og nord, 10 Fag, 8½ Alen bredt, Elm- og Fyrretømmer, murede Vægge, Straatag, til Tærskelo og Lade, taxeret til og forsikkret for 250
 c, det nordre Huus, 14 Fag 8½ Alen, Fyrretømmer, murede Vægge Straatag, indrettet til Stald, Fæhuus og Faaresti, tax: til og fors: for 400
 Forsvarlig mod Ildsfare, Grdens forrige Ass: 850 Rdl falder bort, brandredskaberne tilstæde. 1300

Aftægtskontrakt, 14. Marts 1884

Aftægtskontrakt, 14. Marts 1884

2.

Forandre vi denne vor Bestemmelse og ønske at tage Ophold for os selv er Aftægtsyderen pligtig til efter et halvt Aars foregaaende Varsel at have opført til Aftægtsbolig for os paa det Lod af Gaardens Ejendom, som vi selv bestemme **5 Fag ny grundmuret Hus af brændte Sten, som forsynes med fornøden Loft Gulv Vinduer og Dørre Skorsten og Bageovn samt indrettes til Stue, Sovekammer, Spisekammer og Kjælder** og i det hele taget saaledes som vi nærmere bestemme, saa at det kan blive en efter Egnens Skik og Brug samt vor Stand og Stilling tæt og god aftægtsbolig for os. Bemeldte Hus forbeholde vi os derhos til fri Brug og Afbenyttelse vor Livstid og Aftægtsyderen er pligtig til for egen Regning at holde det forsarligt vedlige saavel ud- som indvendigt, samt til i Ulykkestilfælde at erstatte det med en lige saa god Bolig. -

Aftægtskontrakt, 14. Marts 1884

6.

Naar vi flytte ind i den for os bestemte Aftægtsbolig, have vi Ret til at medtage foruden de af os ved Salget af Gaarden forbeholdte rørlige Ejendele, nemlig **2 Senge med tilhørende Sengeklæder og Lagener, vore Gangklæder, 1 Klædekiste, 1 Klædeskab, 1 Kogeovn, 1 Bord, 4 Stole, 1 Kobberkjedel paa ¼ Tdr, endvidere af Bohave, Kjøkken og Bryggers Redskaber de Dele, som vi maatte finde at have Brug for til vor egen Husholdnings Førelse** og disse Gjenstande forbeholde vi os fri Dispositionsret over.

[NB: Min tipoldemor døde i 1886, så aftægtsstuen er formentlig aldrig blevet bygget. Tipoldefar boede som aftægtsmand hos sønnen, indtil han døde i 1914, i en alder af 99 år.]

Eksempel 2

- Fiskerhuse i Skovshoved, Gentofte sogn
- Strandvejen 218A og 218B

12-01-2021

Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk

37 / 48

Strandvejen 218A og 218B i Skovshoved

- Google streetview

<https://mingrund.gst.dk>

- Strandvejen 218 A
- Strandvejen 218 B

Matrikeloplysninger:

Skovshoved (11253)	
Matr. nr.	2a
Areal	97 m ²
Vejareal	0 m ²
Noteringstype	Del af samlet fast ejendom
Journalnr.	U2001/06126
/Endringsdato	10-okt-2001
SagsID	20130504
/Endringsdato ejendom	
BFE ejdnr	8847482

Matrikeloplysninger:

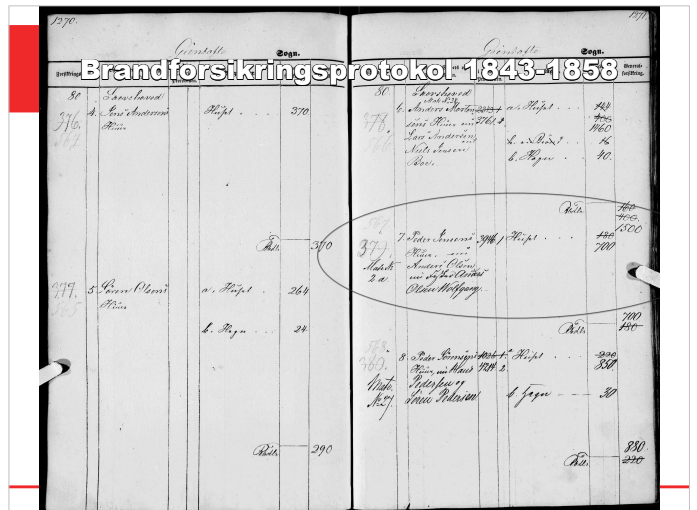
Skovshoved (11253)	
Matr. nr.	2c
Areal	104 m ²
Vejareal	
Noteringstype	Samlet fast ejendom
Journalnr.	U1906/06696
/Endringsdato	26-sep-1906
SagsID	7231599
/Endringsdato ejendom	
BFE ejdnr	2042514

12-01-2021

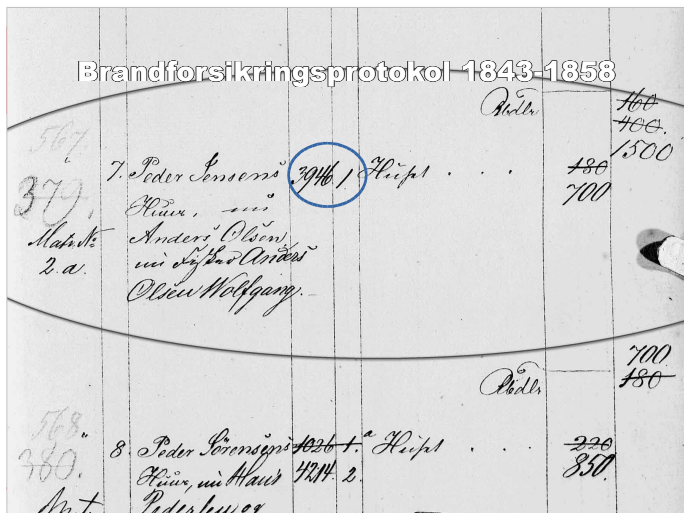
Hans Peter Poulsen, hpp@hpp.dk

39 / 48

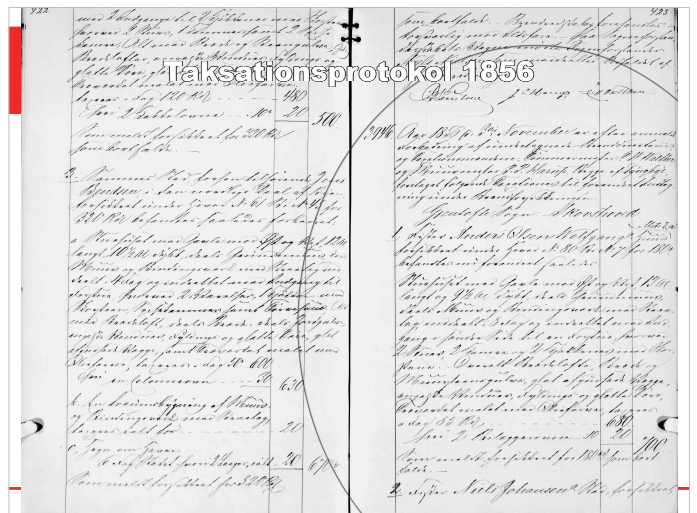
Brandforsikringsprotokol 1843-1858

Brandforsikringsprotokol 1843-1858

Indsættelsesprotokol 1856

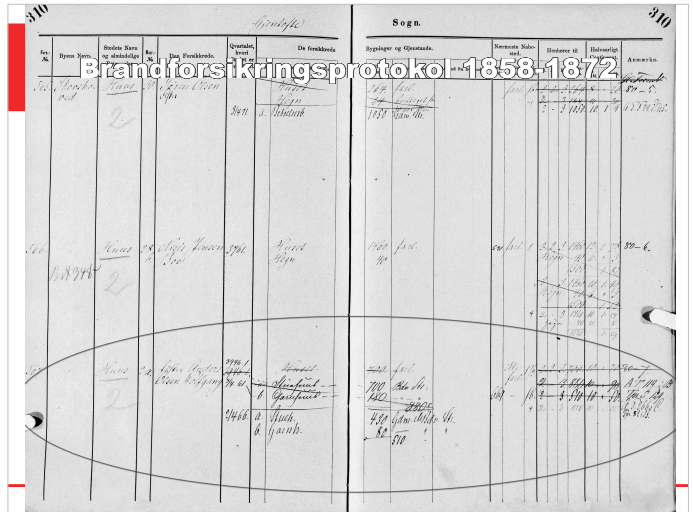
Taksationsprotokol 1856

3946 Aar 1856, d. 3de November
Gjentofte Sogn. Skovshoved

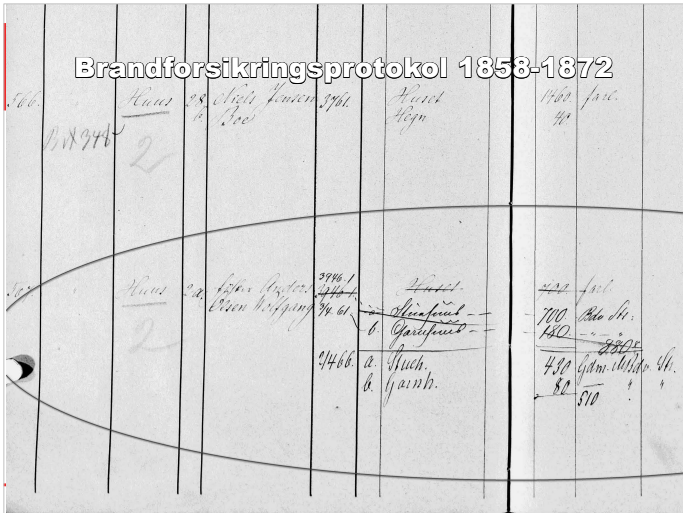
1. Fisker Anders Olsen Wolfgangs Huus Matr 2a forsikret under Hoved No 80 Bi No 7 for 180 r befandtes nu forandret saaledes. Stuehuset med Gavle mod Øst og Vest, 13 Al. Langt og 9½ Al dybt, deels Grundmuur, deels Muur og Bindingsværk med Straatag, indeelt i 8 Fag og indrettet med Indgang i søndre Side til en Forstue hvorved 2 Stuer, 2 Kamre og 2 Kjøkkener med Skorstene. Overalt Bræddelofte, Bræde og Muurstengulve, glat afpudsede Vægge, engelske Vinduer, Fyldnings og glatte Døre, Træværket malet med Oliefarve, taxeres

a Fag 85 Rdl	680
heri 2 Bilæggerovne a 10	20
	700

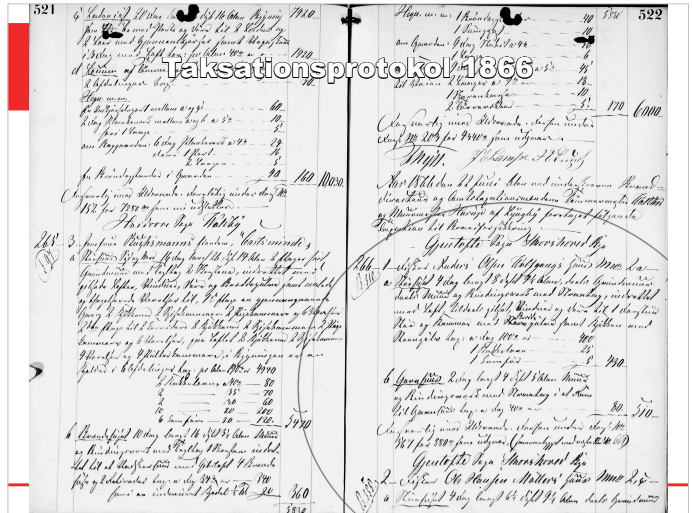
Som meldt forsikret for 180 rd som bortfalde.

Brandforsikringsprotokol 1858-1872

Taksationsprotokol 1866

Taksationsprotokol 1866

-1 Fisker Anders Olsen Wolfgangs Huus Mno 2a

a. Stuehuset 4 Fag langt 8 dybt 9½ Alen, deels Grundmuur deels Muur og Bindingsværk med Straatag, indrettet med Loft, tildeels gibset, Vinduer og Døre til 1 Forstue Stue og Kammer med Bræddegulve samt Kjøkken med Steengulv tax: a Fag 100 r er

400	
1 Kakkelovn	25
1 Komfur	5 430

b. Garnhuus 2 Fag langt 4 dybt 5 Alen Muur og Bindingsværk med Straatag i et Rum til Garnhuus tax: a Fag 40 r er

80	510
----	-----

Forsvarlig imod Ildsvåde. Forsikret under Fors. No 567 for 880 r som udgaar, (sammenbygget med næste Sted No 669)

Taksationsprotokol 1866

-2 Fisker Ole Hansen Møllers Huus, Matr No 2 c
a. Stuehuset 4 Fag langt 6½ dybt 9½ Alen deels Grundmuur deels Muur og Bindingsværk, Straatag, indrettet med Loft, Vinduer og Døre til Forstue, Stue og Kammer med Bræddegulve samt Kjøkken med Steengulv

tax: a Fag 90 r er	360
1 Kakkelovn	25
1 Comfur	5 390

b. Garnhuus 3 Fag langt 6½ dybt 5 Alen Muur og Bindingsværk med Straatag, i et Rum til Garnhuus

tax: a 40 r er	120	510
----------------	-----	-----

Forsvarlig imod Ildsvåde. Ei før forsikret som særskildt Eiendom men sammen med No 567 med hvilket det er sammenbygget, gives nyt No 669.